

AKTUELT 2025-02

Peger EU's konkurrencekompas mod bedre uddannelse?

Hvordan vil Europa-Kommissionen bruge uddannelse til at styrke EU's konkurrenceevne – og hvordan har arbejdsmarkedets parter reageret på udspillet til EU's konkurrencekompas? DLI-kontoret giver et overblik her.

Den 29. januar præsenterede Europa-Kommissionen EU's "konkurrencekompas", der skal sætte retningen for, hvordan EU styrker sin konkurrenceevne. Kompasset bygger blandt andet på [Draghi-](#) og [Letta-rapporterne](#). DLI-kontoret har i tidligere nyhedsoversigter både skrevet om [uddannelses rolle i Draghi-rapporten](#) og [uddannelses rolle i Letta-rapporten](#).

Uddannelsens rolle i konkurrencekompasset

Ifølge Europa-Kommissionens [udspil](#) er Europas største konkurrencefordel dets befolkning (s. 22). Der bliver lagt særlig vægt på at Europa har verdensklasse forskere og stærke uddannelsessystemer. Det er med afsæt i dette, at Europas konkurrenceevne skal styrkes. Europa-Kommissionen vil den [5. marts](#) præsentere *The Union of Skills*, som vil være hjørnестenen i deres konkurrenceforbedrende uddannelsespolitik. I konkurrencekompasset fremgår det at *The Union of Skills* vil indebære følgende initiativer:

- STEM Education Strategic Plan
- Basic Skills Action Plan focusing on school education
- Skills Portability Initiative
- European Strategy for Vocational Education and Training
- Styrkelse af European Universities Alliances

Samtidig lægger Europa-Kommissionen op til et tættere samarbejde mellem European Research Council (ERC) og European Innovation Council. Dette har fået flere universiteter til at frygte at kursen, konkurrencekompasset sætter, ender med at lede forskningsfriheden på afveje. Generalsekretær ved League of European Research Universities, Kurt Deketelaere, [kalder det](#) "an unprecedented attack on the ERC's autonomy and independence," ligesom at han anser det pådannede samarbejde som "a threat to the free, bottom-up, excellence and curiosity-driven approach of the ERC".

Truslen mod bottom-up tilgangen ERC praktiserer, blev også italesat af Marc Lemaître, generaldirektøren for Europa-Kommissionens generaldirektorat for Forskning og Innovation, til mediet [Science|Business' årlige konference den 7. februar 2025](#). Han understregede ikke blot forskellen mellem bottom-up og top-down tilgange, men påpegede også, at forskning og innovation rækker ud over konkurrenceevne: *"We [EU] should wake up to the fact that this is what we will be judged upon ultimately in the coming years"*.

Arbejdsmarkedets parter reaktion på konkurrencepasset

Europa-Kommissionen understreger, at initiativerne vil blive udviklet i tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter. Europa-Kommissionen opfordrer arbejdsmarkedets parter til at bakke op om konkurrencekompasset – men reaktionerne har været delte. Den europæiske fagbevægelse, ETUC, har afvist at støtte udspillet i dets nuværende form, da det kan føre til et *"race to the bottom"*. Fagbevægelsen er enig i, at EU's konkurrenceevne skal styrkes - som det også blev drøftet på et [møde med Ursula von der Leyen den 16. oktober 2024 med arbejdsmarkedets parter, herunder FH](#). Men de insisterer på, at dette ikke må ske på bekostning af arbejdernes rettigheder, løn eller sikkerhed. Enrico Letta, manden bag Letta-rapporten, [understregede den 16. januar 2025 overfor beskæftigelsesudvalget i Europa-Parlamentet](#), at arbejdstagerrettigheder ikke står i modsætning til en forbedret europæisk konkurrenceevne, tværtimod så er det en forudsætning.

På arbejdsgiversiden har BusinessEurope, den europæiske arbejdsgiverforening, derimod [hilst kompasset velkommen](#). Dansk Arbejdsgiverforenings (DA) administrerende direktør Jacob Holbraad skriver, i hvad der mest af alt minder om en [skåltale](#) at:

"[...] danske politikere og den danske regering [må] fortsætte med at sætte et hårdt pres ind på europæiske kollegaer, så de gode udmeldinger ikke ender i skåltaler og løse ambitioner, men derimod i konkret handling, der kan gavne Europas virksomheder og borgere."

S&D-gruppens formand, Iratxe García, modtog – i modsætning til Holbraad – konkurrencekompasset med alt andet end en skåltale. I en [pressemeddelelse](#) minder hun om, hvad EU står for og kæmper for. Hun vurderer, at:

"This communication is an ideologically biased and very selective interpretation from the Draghi and Letta reports. It deliberately leaves out key elements such as social cohesion, reducing inequalities, and fair taxation, without which competitiveness will be impossible to achieve."

Europa-Kommissionens kommunikation om konkurrencekompasset fylder 27 sider, mens Draghi- og Letta-rapporterne hver strækker sig over flere hundrede sider. Det er derfor svært at modsige Garcías analyse af, at Europa-Kommissionen har foretaget en politisk udvælgelse af rapporternes konklusioner. Hvor politisk de agerer på uddannelsesområdet, vil dog først for alvor vise sig, når de præsenterer deres udspil *The Union of Skills*.

Kompassets mål og formål

[Ifølge Europa-Kommissionen](#), så vil kompasset ”På grundlag af resultaterne i Draghi- og Letta-rapporterne blive bygget på Draghi-rapportens tre søjler. Den første handler om at lukke innovationskløften i forhold til USA og Kina. Den anden er en fælles plan for dekarbonisering og konkurrenceevne. Og den tredje handler om at øge sikkerheden og mindske vores afhængighed.” Der kan læses mere om de tre søjler [her](#).

Konkurrencekompasset har til formål at give et overblik over de kommende initiativer, som Europa-Kommissionen vil præsentere for at forbedre EU’s konkurrenceevne i de kommende år, såsom *The Union of Skills*. Det konkrete indhold i udspillene vil dog først blive præciseret, når de præsenteres.